

Jaarverslag 2022 Geestelijke Verzorging & Ethiek

Zorg voor patiënten en hun naasten

In 2022 heeft ons team, bestaande uit acht geestelijk verzorgers, zich ingezet om naast de zorg aan patiënten en hun familie, ook aandacht te hebben voor onze medewerkers en voor beleidsontwikkeling op het gebied van onder andere ethiek, inclusieve zorg, zingeving en palliatieve zorg. Het was een spannend voorjaar, waarbij we te maken hadden met Covid-19. Voor naasten en collega's van overleden medewerkers organiseerden we een herinneringsbijeenkomst.

Twee verschillende symposia over interculturele zorg en obesitas zijn druk bezocht. We hebben verschillende morele beraden op afdelingsniveau begeleid en het team is veelvuldig in de media geweest. Hiernaast hebben we op verschillende vlakken bijgedragen aan passende zorg. Een en ander lichten we in dit jaarverslag verder toe.

Inhoudsopgave

Zorg voor patiënten en hun naasten	4
Indirecte zorg voor patiënten en hun naasten	5
Zorg voor ETZ medewerkers	6
Deskundigheidsbevordering intern en extern	8
Publicaties, PR en media optredens	9
Ziekenhuisbrede inzet	10
Overige activiteiten	11

Zorg voor patiënten en hun naasten

De primaire taak van de Geestelijke Verzorging & Ethiek (GV&E) is de zorg aan patiënten en hun naasten, zowel op individueel als op groepsniveau.

- Individuele contacten, zowel klinisch als poliklinisch
- Aantal afscheidsrituelen: 97 bedieningen/rituelen, waarvan 72 op locatie ETZ Elisabeth en 25 op locatie ETZ Tweesteden.
- Traumaopvang
- Groepsbijeenkomsten voor verschillende zorgeenheden
- Groepsgesprekken op afdeling Geriatrie (wekelijks)
- Bijdrage leveren aan de ontspanningsochtend voor oncologiepatiënten (2x per jaar)
- Voorbereiden en deelnemen aan IC-café (6x per jaar)
- Vlinderviering (4x per jaar) en contact met ouders
- Aandacht voor religieuze feesten
  - Pasen
  - Kerst
  - Ramadan
- Communie op zondag: in de periode juli tot en met december 2022 is er gemiddeld per zondag op locatie ETZ Elisabeth aan 24 mensen en op locatie ETZ TweeSteden aan 15 mensen de communie uitgereikt
- Beheer stiltecentra
- Digitaal stiltecentrum (in ontwikkeling)

Indirecte zorg voor patiënten en hun naasten

GV&E draagt bij aan overleggen en consulteert zorgverleners op verzoek.

- Multidisciplinair overleg:
  - Oncologie / Hematologie
  - Palliatief Advies Team
  - Geriatrie
  - Paramedisch MDO Hoofd-halsoncologie
  - GI-chirurgie
  - Longgeneeskunde
  - IC op aanvraag
  - Consultfunctie voor ETZ collega's (met name specialisten) bij specifieke casuïstiek

- Fundament voor ontwikkeling richtlijn interculturele fertiliteitszorg
- Coördineren vrijwilligers voor opvragen op zaterdag en het uitreiken van de communie op zondag

Zorg voor ETZ medewerkers

Om goede zorg aan patiënten en hun naasten te kunnen bieden, is het noodzakelijk om aandacht te hebben voor de medewerkers binnen het ETZ. Deze aandacht vond plaats in de vorm van begeleiding, morele beraden waarbij ethische kwesties zijn besproken, er is stilgestaan bij overleden medewerkers, er zijn workshops gegeven in de 'Sterk in je Werk'-week en er was aandacht voor Nazorg Corona.

- Begeleiding en ondersteuning van medewerkers met levensvragen:
  - Individueel
  - Groepsverband
    - Voorzitterschap intervisiebijeenkomsten
    - Begeleiding bij overlijden naaste collega
    - Begeleiding van "lastige gesprekken" op de verschillende afdelingen bij ingewikkelde casuïstiek

- Moreel beraad bij afdelingen, klinisch en poliklinisch:
  - IC
  - Cardiologie
  - Geriatrie
  - CCU
  - Orthopedie
  - Oncologie / Hematologie
  - Neurochirurgie
  - Traumachirurgie
  - Vaatchirurgie
  - MDL / GI-chirurgie
  - Longgeneeskunde
  - FAM / Eerstelijnsverloskundigen
  - CVB (Centrum Voortplantingsgeneeskunde Brabant)
  - Interne geneeskunde
  - Hoofd-halsoncologie
  - Urologie
  - MPU

Zorg voor ETZ medewerkers (vervolg)

- Herinneringsbijeenkomst overleden medewerkers; dit jaar zijn er 19 medewerkers herdacht (in verband met Covid-19 waren dit alle overleden medewerkers uit de periode 2020-2022)
- Peer support (opvangen en ondersteunen van een collega na een medisch incident of calamiteit)
- Workshops interculturele communicatie tijdens de 'Sterk in je werk'-week
- Scholing en bijeenkomsten 'Nazorg corona'

Deskundigheidsbevordering intern en extern

GV&E heeft twee succesvolle symposia georganiseerd met animo vanuit het hele land. Verder is in samenwerking met het Leerhuis van het ETZ een implementatieplan opgesteld om andere zorginstellingen met interculturele zorg op weg te helpen. Het is de bedoeling dat de zorginstellingen zelf met dit plan aan de slag gaan. Ook heeft GV&E op verschillende afdelingen scholing gegeven.

- Symposia
  - Interculturele zorg: filmpremière "Hoe vertel ik het familie Yilmaz?" in combinatie met symposium (832 digitale deelnemers)
  - Obesitas: "Vet goede zorg", in samenwerking met afdeling Bariatrie

- Implementatieplan interculturele zorg opgesteld en beschikbaar gesteld voor extern netwerk
- Scholing intern op afdelingen (aan studenten, verpleging, artsen in opleiding) en extern aan studenten/docenten ROC en studenten TiU Health Humanities over Interculturele Zorg, Geestelijke Verzorging, Ethiek, Palliatieve Zorg, Levensbeschouwelijke Communicatie en Spiritualiteit
- Maandelijks bijdrage introductiebijeenkomst nieuwe medewerkers
- Workshop nationaal startcongres 'Week van de Reflectie'
- Cursus inleiding ethiek

Publicaties, PR en media optredens

We vinden het belangrijk om bij te dragen aan het verspreiden van kennis. Daarom publiceren we artikelen en laten we in de media onze stem horen. We zijn immers een topklinisch ziekenhuis waar ontwikkeling en opleiding hoog in het vaandel staan. Zo heeft een van de geestelijk verzorgers samen met een intensivist een landelijk advies geschreven voor de Nederlandse Vereniging voor Intensive Care over interculturele zorg rondom het levenseinde.

- Blogs en columns op intranet over diverse onderwerpen
- Artikelen over interculturele zorg in diverse tijdschriften:
  - A&I (Acute As in Nederland)
  - V&VN
  - Medische oncologie
  - NVN (Niervereniging Nederland)
  - TGV (Tijdschrift Geestelijke Verzorging)

- Columns over palliatieve zorg in Oncologica
- NVIC-advies: interculturele zorg rondom het levenseinde op de IC (Bulut en Fikkers)
- Media-optredens:
  - Diversiteitsbeleid (NOS, NPO)
  - Uitbehandelde patiënten met een andere culturele achtergrond (NPO, de Stentor, Brabants Dagblad)
  - Artsen mogen omfloerster praten over de dood (de Volkskrant)
  - Belang van kunst in het ziekenhuis (Brabants Dagblad)
  - Lid redactiecommissie Tijdschrift Geestelijke Verzorging
  - Lid mediaraad Omroep Brabant

Ziekenhuisbrede inzet

We vinden het belangrijk om stil te staan bij ethische kwesties, met het doel goed voor onszelf én voor de patiënt te kunnen zorgen. Zo heeft een geestelijk verzorger als secretaris van de commissie Ethiek verschillende podcasts gemaakt, de week van de Reflectie voorbereid en het Moreel Archief Corona afgerond. In dit archief staan de ervaringen van verschillende zorgverleners beschreven. Verder is de Kunstcommissie heringericht en zijn er drie exposities geweest.

- Commissie Ethiek
  - Secretaris Commissie Ethiek
  - Week van de Reflectie: project "Zie je mij?"
  - Moreel Archief Corona
  - Podcasts
  - Advisering Raad van Bestuur
  - Bedrijfsopleiding 'Leiden van moreel beraad'
- Lid van stuurgroep inclusieve zorg in het ETZ (gericht op patiënten en medewerkers)
- Lid van Palliatief Advies Team
  - Overleg
  - Scholing
  - Advance care planning polikliniek
- Lid van stuurgroep 'rouw en verlies'
- Heroprichting Kunstcommissie
  - Drie exposities
  - Opschoning depot

Overige activiteiten

- Begeleiding studenten
  - Geestelijk verzorgers in opleiding
  - Studenten Health Humanities (TiU)
- Praktijk voor levensvragen (eerstelijns geestelijke verzorging)
- Lid netwerk Palliatieve zorg Midden-Brabant

Uiteraard is er nog meer te benoemen, we zijn immers continu in beweging en hebben genoeg nieuwe ideeën voor 2023. Deze hopen we over een jaar te kunnen delen in het volgende jaarverslag.

Team Geestelijke Verzorging & Ethiek